

ΜΕΤΕΩΡΟΛΟΓΙΑ. — Αί συνθήκαι σχηματισμοῦ τῶν ὑφέσεων τῆς δυτικῆς λεκάνης τῆς Μεσογείου καὶ αἱ ἐν Ἑλλάδι καιρικαὶ συνθήκαι*, ὑπὸ Ν. Α. Κρητικοῦ.

Ὡς γνωστόν, ἐκ τῶν βαρομετρικῶν ὑφέσεων τῶν προσβαλλουσῶν τὴν Ἑλλάδα, αἱ πολυπληθέστεραι εἶναι τοπικαὶ ὑφέσεις, πολλακίς δευτερεύουσαι, αἵτινες ἐμφανίζονται συνήθως κατὰ τὴν ψυχρὰν τοῦ ἔτους ἐποχὴν εἰς τὴν δυτικὴν Μεσόγειον καὶ ἰδίᾳ εἰς τὰς ἐκατέρωθεν τῆς Ἰταλίας θαλάσσας, τὸν κόλπον τῆς Γενούης καὶ τὴν Ἀδριατικὴν. Αἱ ὑφέσεις αὗται ἀσκοῦν μεγίστην ἐπίδρασιν ἐπὶ τοῦ καιροῦ τῆς Ἑλλάδος, αἱ δὲ βροχαί, αἱ πίπτουσαι εἰς αὐτὴν, ὑφείλονται, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, εἰς τοιαύτας ὑφέσεις¹.

Αἱ ὑφέσεις αὗται δὲν ἀποκλείεται νὰ σχηματισθοῦν κατὰ τὴν θεωρίαν τοῦ « polar front » συνεπιὰ τῆς συναντήσεως ὑπεράνω τῶν ἐν λόγῳ περιοχῶν, κατὰ τὴν βροχερὰν περίοδον τοῦ ἔτους, δύο ἀερίων ρευμάτων, τοῦ ἐνὸς ἐκ Δ ἢ ΝΔ θερμοῦ καὶ τοῦ ἐτέρου ἐξ Α ἢ ΒΑ ψυχροῦ, ὀφειλομένων, τοῦ πρώτου εἰς τὸν ἀντικυκλῶνα τῶν Ἀζορῶν καὶ τοῦ δευτέρου εἰς τὸ σιβηρικὸν ἀντικυκλῶνα².

Ἐκ τῆς ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου ἐρεύνης καταλήγομεν εἰς τὰ ἐπόμενα συμπεράσματα :

Καίτοι ἡ συνάντησις τῶν δύο ἀνωτέρω ρευμάτων ἀρχίζει συνήθως νὰ καθίσταται δυνατὴ ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ φθινοπώρου, διὰ τὸν σχηματισμὸν κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην μιᾶς ὑφέσεως ἐλλείπει ἀκόμη ὁ σπουδαιότερος παράγων, ἡ πρὸς τοῦτο ἀπαιτουμένη διαφορὰ θερμοκρασίας μεταξὺ τῶν δύο ρευμάτων, ἥτοι ἡ παρουσία σαφοῦς ἐπιφανείας ἀσυνεχείας τῆς θερμοκρασίας, διαχωρίζουσης τὰς δύο ἀερίους μάζας. Προσέτι, τότε, ἡ ἐκ τῆς ἐπαφῆς τῶν δύο ρευμάτων ἀναπτυσσομένη ποσότης δυναμικῆς ἐνεργείας, ἡ ἀναγκαία διὰ τὴν συντήρησιν καὶ τὴν περαιτέρω ἐξέλιξιν μιᾶς ὑφέσεως, δὲν εἶναι ἐπίσης ἐπαρκής.

Αἱ Ἄλπεις μετὰ τῶν Πυρηναίων ἀποτελοῦν, πάντοτε μὲν, ἰδίᾳ ὅμως κατὰ τὸν χειμῶνα, ψυχρὸν τεῖχος, διῆκον ἀπὸ Δ. πρὸς Α., παρὰ τὴν ἀμέσως πρὸς νότον αὐτῶν εὐρεῖαν καὶ θερμὴν θαλασσίαν περιοχὴν τῆς δυτικῆς Μεσογείου. Τοῦτο, προ-

* Ν. ΚΡΗΤΙΚΟΣ, Les conditions de formation de centres de basses pressions (cycloniques) dans le bassin occidental de la Méditerranée et les conditions météorologiques en Grèce.

¹ Δ. ΑΙΓΙΝΗΤΗΣ, Τὸ κλίμα τῆς Ἑλλάδος, I, σελ. 220.

² Η. ΜΑΡΙΟΛΟΠΟΥΛΟΣ, Sur la formation des dépressions locales méditerranéennes. C. R. Académie des Sciences V. 177, Paris 1923.

φανεώς, δημιουργεῖ ἐν ἀντίστοιχον ψυχρὸν ἀέριον μέτωπον, ὅπερ ἀπὸ τοῦ φθινοπώρου ἀρχίζει βαθμηδὸν ἐνισχυόμενον, ἡ δὲ διαφορά θερμοκρασίας μεταξὺ ἀέρος ξηρᾶς καὶ θαλάσσης ἀποβαίνει διαρκῶς μεγαλυτέρα προϊόνσης τῆς ψυχρᾶς ἐποχῆς.

Τότε, ἀφ' ἐνὸς μὲν τὸ εἰς τὸν σιβηρικὸν ἀντικυκλῶνα τὸ πλεῖστον ὀφειλόμενον ψυχρὸν ἀέριον ρεῦμα, ὡσάκις διέρχεται διὰ τῶν Ἑσπερων, καθίσταται τοσοῦτον μᾶλλον ψυχρὸν, ὅσῳ ἡ θερμοκρασία ἐν τῇ περιοχῇ ταύτῃ εἶναι χαμηλοτέρα, ἀφ' ἑτέρου δέ, τὸ εἰς τὸν ἀντικυκλῶνα τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὀφειλόμενον θερμὸν ἀέριον ρεῦμα, ὅταν τοῦτο φθάσῃ μέχρι τῆς κεντρικῆς Εὐρώπης, κινεῖται παρὰ μᾶζαν ἀέρος διαρκῶς καθισταμένην ψυχροτέραν (τὸ ψυχρὸν ἀλπικὸν μέτωπον). Ἡ οὕτως ἡ ἀκόμη καὶ κατὰ τὴν ἐπαφὴν τῶν δύο ἐν λόγῳ ἀερίων ρευμάτων, παραγομένη τότε γραμμὴ ἀσυνεχείας, εἶναι συνήθως ἐν ἀρχῇ τοῦ φθινοπώρου ἀκόμη ἀσθενῆς καὶ ἀσαφῆς, καθίσταται ὅμως τὸν χειμῶνα ἀρκούντως ἰσχυρά, ὥστε νὰ εἶναι ἱκανὴ πρὸς δημιουργίαν ὑπὲρ τὸν θερμὸν κόλπον τῆς Γενούης καὶ τὰς θαλάσσας Τυρρηνικὴν καὶ Ἀδριατικὴν, τῶν ἀπαιτουμένων συνθηκῶν διὰ τὴν γένεσιν ἐκεῖ τῶν συνήθων τοπικῶν ὑφέσεων κατὰ τὴν ψυχρὰν ἐποχὴν τοῦ ἔτους.

Εἰς τὰς ὑφέσεις ταύτας, αἵτινες, ὡς γνωστὸν, παρουσιάζουν βραδείαν διαλείπουσαν κίνησιν πρὸς ἀνατολὰς ἢ νοτιοανατολικῶς, ἡ κίνησις τοῦ ἀέρος κατὰ τὴν διευθυνηρίαν γραμμὴν ὑφίσταται ἐπίσχεσιν ἐκ τῆς προσθήκης εἰς ταύτην τῆς κινήσεως τοῦ ἀέρος, ἀπὸ τοῦ κέντρου πρὸς τὰ πέρατα τοῦ σιβηρικοῦ ἀντικυκλῶνος, ὡσάκις αὗται ἠθέλον συναντήσῃ τοῦτον κατὰ τὴν πορείαν των.

Ἐφ' ὅσον δὲν ἔχουν δημιουργηθῆ ἀκόμη αἱ ἀπαραίτητοι συνθηκαὶ θερμοκρασίας ἐπὶ τῆς ἀλύσεως τῶν Ἑσπερων καὶ τῆς Μεσογείου διὰ τὸν σχηματισμὸν τοῦ ὡς ἄνω ψυχροῦ μετώπου, ἤτοι ἱκανὴ πτώσις τῆς θερμοκρασίας ἐπὶ τῆς περιοχῆς τῶν Ἑσπερων, ὥστε νὰ δημιουργηθοῦν ἀρκετὰ μεγάλα διαφορὰ αὐτῆς ἀπὸ τῆς ἐπὶ τῆς Μεσογείου θερμοκρασίας, ὅχι δὲ μόνον ὀρίζοντίως, ἀλλὰ καὶ καθ' ὕψος ἐν τῇ ἀτμοσφαιρᾷ, δὲν παρητηρεῖται μεταβολὴ τις οὐσιώδης τῆς ἀνὰ τὰς περιοχὰς ταύτας ἐπικρατούσης κατὰ τὸ θέρος διανομῆς τῆς ἀτμοσφαιρικῆς πίεσεως. Εὐθύς ὅμως ὡς ἐνισχυθῆ ἀρκούντως τὸ ἀπὸ τῆς εἰσόδου εἰς τὸ φθινόπωρον ἀρχόμενον νὰ σχηματίζεται ψυχρὸν μέτωπον, ἀρχίζουν νὰ ἐμφανίζωνται καὶ αἱ ἐν λόγῳ τοπικαὶ ὑφέσεις ἐν τῇ δυτικῇ λεκάνῃ τῆς Μεσογείου καὶ ἰδίᾳ εἰς τὸν κόλπον τῆς Γενούης καὶ τὴν Ἀδριατικὴν θάλασσαν.

Ἐκ τῆς σπουδῆς τῶν ἡμερησίων χαρτῶν τοῦ καιροῦ προκύπτουν πλεῖσται ὅσαι περιπτώσεις τοιούτων ὑφέσεων, αἵτινες ἐπιτρέπουν νὰ διακρίνωμεν τὰς κάτωθι κυριωτέρας μορφὰς διατάξεως τῶν ἰσοβαρῶν, καθ' ὧς ἐμφανίζονται συνθηκαὶ εὐνοϊκαὶ ἢ μὴ, διὰ τὸν σχηματισμὸν τῶν ἐν λόγῳ ὑφέσεων κατὰ τὸν ἀνωτέρω ἐκτεθέντα τρόπον.

I. Ὅσάκις κατὰ τὴν ψυχρὰν περίοδον τοῦ ἔτους ἐπεκτείνεται ὁ ἔτερος τῶν ἀντι-

κυκλώνων, ὁ σιβηρικὸς ἢ ὁ τοῦ Ἀτλαντικοῦ, ἐπὶ τῆς κεντρικῆς Εὐρώπης, ὅπερ διευκολύνουν αἱ κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην λίαν χαμηλαὶ θερμοκρασίαι τῆς ὄρεινῆς ἀλύσεως ἀπὸ τῶν Πυρηναίων μέχρι τῶν Καρπαθίων, δημιουργοῦνται τότε εὐνοϊκαὶ συνθῆκαι πρὸς σχηματισμὸν, κατὰ τὰς ἀνωτέρω ἐκτεθείσας ἀντιλήψεις, τῶν ἐν τῇ δυτικῇ Μεσογείῳ τοπικῶν ὑφέσεων.

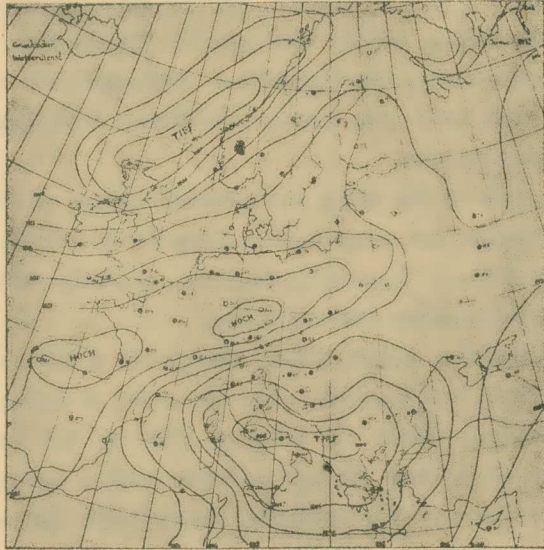
II. Ὡσαύτως, ὅταν οἱ δύο οὔτοι ἀντικυκλώνες τείνουν νὰ ἔλθουν εἰς ἐπαφὴν ἐπὶ τῆς κεντρικῆς Εὐρώπης καὶ μάλιστα, ὅταν ἐμφανίζεται ἐπὶ τῆς Εὐρώπης ἡ διάταξις τῆς ὑφαισιακῆς αὐλακος, δημιουργοῦνται πάλιν εὐνοϊκαὶ συνθῆκαι διὰ τὸν σχηματισμὸν εἰς τὰς αὐτὰς περιοχὰς τοπικῶν ὑφέσεων.

III. Τὸ αὐτὸ συμβαίνει ἀκόμη, ὡσάντις συνενοῦνται οἱ δύο οὔτοι ἀντικυκλώνες καὶ καλύπτουν ὀλοκλήρῳ τὴν Εὐρώπην πλὴν τῆς νοτίου, ἢ ὡσάντις ἐπικρατοῦν ὑψηλαὶ πιέσεις ἐφ' ὀλοκλήρῳ σχεδὸν τῆς Εὐρώπης πλὴν τῆς ΒΔ καὶ τῆς Μεσογείου.

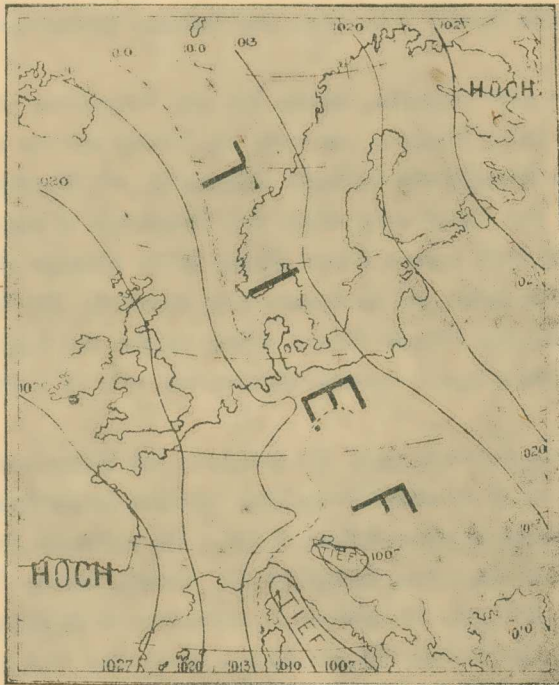
IV. Τοῦναντίον, αἱ ὡς ἄνω εὐνοϊκαὶ συνθῆκαι παύουν ὑφιστάμεναι, ὡσάντις οἱ δύο ἀντικυκλώνες, Ἀτλαντικοῦ καὶ σιβηρικῆς, συστέλλονται καὶ αἱ ἐκ τοῦ Ἰσλανδικοῦ κέντρου δράσεως ἐρχόμεναι κύρια ὑφέσεις φθάνουν, ὥστε νὰ καλύψουν τὴν νότιον Εὐρώπην ὡς καὶ τὴν δυτικὴν καὶ κεντρικὴν Μεσόγειον, ὅτε καθίσταται μὲν ἀδύνατος ὁ σχηματισμὸς τοπικῶν ὑφέσεων εἰς τοὺς κόλπους Γενοῦης καὶ Ἀδριατικῆς, εἶναι ὅμως τότε δυνατὴ ἡ ἐμφάνισις ἐκεῖ ὑφέσεων δευτερευουσῶν τῆς κυρίας ὑφέσεως.

V. Ἐπίσης τὸ αὐτὸ συμβαίνει, ὡσάντις διὰ τῆς ἐπεκτάσεως τῶν δύο ἀντικυκλώνων, ἐκτὸς τῆς ἄλλης Εὐρώπης, καὶ πρὸς τὴν δυτικὴν καὶ τὴν κεντρικὴν Μεσόγειον, δημιουργεῖται διάταξις τῶν ἰσοβαρῶν κλιμακωτῆ, τῆς ἀτμοσφαιρικῆς πιέσεως ἐλαττωμένης εἴτε ἀπὸ βορρᾶ πρὸς νότον, ὅτε ἐπικρατοῦν οἱ γνωστοὶ ἐν Ἑλλάδι χειμερινοὶ ψυχροὶ καὶ ξηροὶ βόρειοι ἄνεμοι, οἵτινες ἐνίοτε διαρκοῦν ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας (ξεροβόρια), εἴτε ἀκόμη καὶ ἐκ δυσμῶν πρὸς ἀνατολάς, ὅτε ἔχομεν τὴν περίπτωσιν τῆς πνοῆς ἰσχυρῶν δυτικῶν ἀνέμων, ἐπίσης ψυχρῶν καὶ ξηρῶν διὰ τὴν ἀνατολικὴν Ἑλλάδα πρὸς πλήρωσιν ὑφέσεως εὐρισκομένης πρὸς τὰ ἀνατολικά τῆς ἐλληνικῆς χερσονήσου.

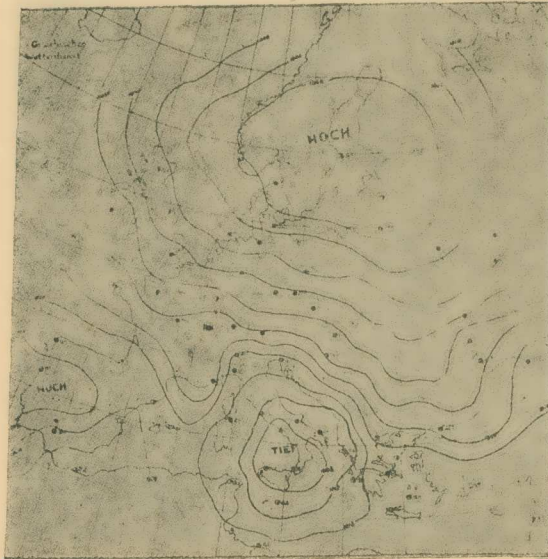
Ἐν Ἑλλάδι, ὡς γνωστόν, μετὰ τὴν ἀνομβρίαν τοῦ θέρους, συνήθως περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ φθινοπώρου ἢ τὰ μέσα Σεπτεμβρίου, πίπτουν βροχαὶ τινες, τὸ πλεῖστον ἀσθενεῖς, κοινῶς καλούμεναι πρωτοβρόχια, ἢ ἀκόμη καὶ καθοῦρια, ὅταν εἶναι ἰσχυραὶ ἀλλὰ μικρὰς διαρκείας, τὰς ὁποίας θεωροῦμεν ὡς τοπικῆς φύσεως. Ἐν Ἀθήναις δὲ εἶναι μὲν ἀσύνητες, ἀλλ' οὐχὶ καὶ σπάνιον τὸ φαινόμενον νὰ παρέλθῃ ὁ Σεπτέμβριος ἄνευ βροχῆς (κανονικὸς ἀριθμὸς ἡμερῶν βροχῆς 4 καὶ ὕψος 14,1 χ/μ), εἶναι ὅμως ἀρκετὰ σπάνιον νὰ παρέλθῃ ὁ Ὀκτώβριος ὅλος ξηρὸς (κανονικὸς ἀριθμὸς ἡμερῶν βροχῆς 9) καὶ συνήθως τὸ κατὰ τὸν μῆνα τοῦτον πίπτει ποσὸν τῆς βροχῆς δὲν

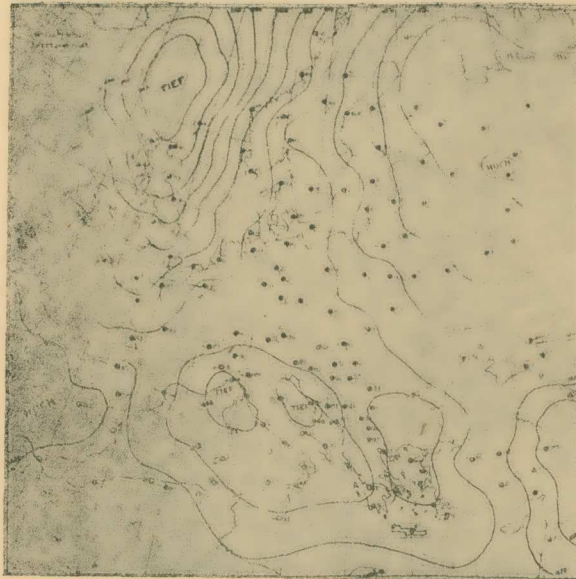
Ειζ. 1.

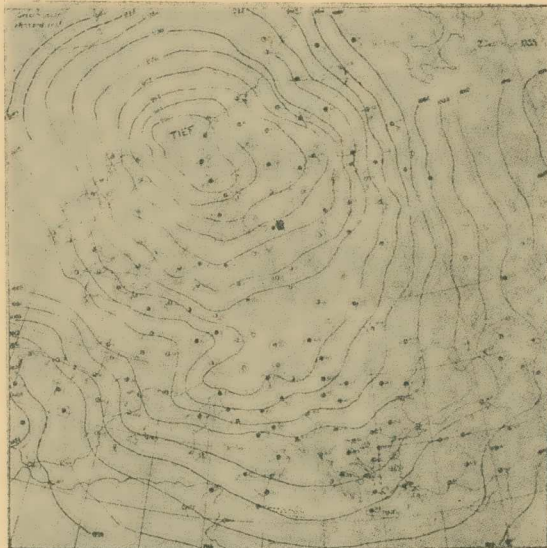
Ειζ. 2.

Ειχ. 3.

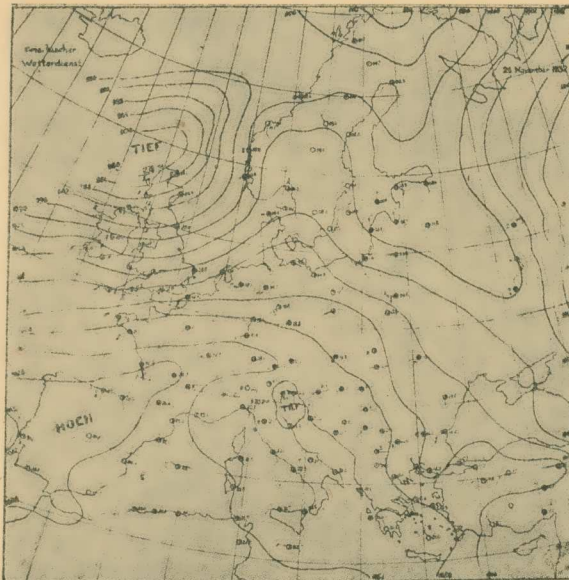

Ειχ. 4.

D

Εικ. 5.

Εικ. 6.

είναι μικρόν (τὸ κανονικὸν ὕψος βροχῆς κατὰ Ὀκτώβριον ἀνέρχεται εἰς 43,8 χ.μ.)¹.

Τὴν τοιαύτην ἐκτάκτως παρατηρουμένην ἐν Ἑλλάδι παράτασιν τῆς θερινῆς ἀνομβρίας καὶ κατὰ τὸ φθινόπωρον, ὡς π.χ. συνέβη κατὰ τὸ ἔτος 1926, καθ' ὃ αὕτη ἐξήκολούθησε μέχρι τῶν τελευταίων ἡμερῶν τοῦ Νοεμβρίου, τοῦ βροχερωτέρου κατὰ μ.δ. μηνὸς τοῦ ἔτους (κανονικὸν ὕψος 73,3 χιλ. καὶ ἀριθμὸς ἡμερῶν βροχῆς 11,6), καθὼς καὶ κατὰ τὸ προπαραελθὸν φθινόπωρον (1943), δέον βεβαίως νὰ ἀποδώσωμεν πρωτίστως εἰς τὸ ἀδύνατον τοῦ σχηματισμοῦ τοπικῶν ὑφέσεων ἐν τῇ δυτικῇ Μεσογείῳ λόγῳ τοῦ ἐκτάκτως ἀσθενοῦς τοῦ ἀλπικοῦ ψυχροῦ μετώπου, συνετεία τῆς παρὰ τὴν ἐποχὴν ὀμαλῆς διανομῆς ὑψηλῶν σχετικῶς θερμοκρασιῶν ἐν τῇ νοτίῳ Εὐρώπῃ καὶ τῇ Μεσογείῳ, καὶ τῆς ἐκ τούτου ἐλλείψεως σαφοῦς *γραμμῆς ἀσυνεχείας*.

Ἄφ' ἐτέρου, πρέπει νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν καὶ τοῦτο ὅτι διὰ νὰ εἶναι δυνατὴ ἡ παραγωγὴ βροχῆς κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην, ἀπαιτεῖται ἀρκούντως ἰσχυρὰ πτώσις τῆς θερμοκρασίας, ἐφ' ὅσον συνεχίζεται κατ' αὐτὴν ἢ κατὰ τὸ θέρος ἐπικρατοῦσα, ἰδίᾳ ἐν τῇ ἀνατολικῇ Ἑλλάδι, μεγάλη ξηρότης τοῦ ἀέρος.

Ὅθεν, βάσει τῶν ἀνωτέρω ἐκτεθέντων, δυνάμεθα νὰ δεχθῶμεν ὅτι κατὰ τὸ φθινόπωρον, διὰ νὰ σχηματισθῶσιν αἱ τοπικαὶ ὑφέσεις τῆς δυτικῆς Μεσογείου πρέπει τὸ ἀλπικὸν μέτωπον νὰ ἔχη καταστῆ ἀρκούντως ψυχρόν.

Διὰ τὸν λόγον τοῦτον ἐν Ἑλλάδι, κατὰ τὸ φθινόπωρον, ὁ μηνιαῖος βαθμὸς βροχομετρικῆς ἀνωμαλίας εἶναι μέγιστος, ἤτοι τὰ μηνιαῖα ὕψη βροχῆς κυμαίνονται μεταξὺ λίαν εὐρέων ὀρίων ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος. Οὕτως ἐν Ἀθήναις εἶναι δυνατὸν νὰ ἔχωμεν ὕψη βροχῆς: κατὰ Σεπτέμβριον 0,0 χ.μ. καὶ 57,1 χ.μ. (1896) κατὰ Ὀκτώβριον 0,0 χ.μ. καὶ 210,8 χ.μ. (1883) καὶ κατὰ Νοέμβριον 1,5 χ.μ. (1898) καὶ 254,2 χ.μ. (1885).

Τέλος, ἡ παράτασις τοῦ χειμῶνος ἐν ταῖς πρὸς βορρᾶν τῆς Ἑλλ. Χερσονήσου περιοχαῖς τῆς κεντρικῆς Εὐρώπης καὶ κατὰ τὸ ἔαρ, ἐπιτρέπει τὴν διατήρησιν τοῦ ψυχροῦ ἀλπικοῦ μετώπου ἀρκετὰ ἰσχυροῦ καὶ κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην καὶ ἐπομένως παρατείνει τὴν ὑπάρξιν κατ' αὐτὴν τῶν εὐνοϊκῶν συνθηκῶν πρὸς σχηματισμὸν τῶν ἐν λόγῳ τοπικῶν ὑφέσεων. Ἀποτέλεσμα τούτου εἶναι ἡ καθυστέρησις ἐν Ἑλλάδι τοῦ θέρους καὶ ἡ ἐπικράτησις καιροῦ ἀστάτου καὶ θερμοκρασιῶν ἀρκετὰ χαμηλῶν σχετικῶς πρὸς τὴν ἐποχὴν, μάλιστα δὲ ἡ παράτασις τῆς βροχερᾶς περιόδου. Χαρακτηριστικὸν παράδειγμα τῆς περιπτώσεως ταύτης παρουσιάζει ὁ ὄψιμος χειμὼν τοῦ προπαραελθόντος ἔτους εἰς τὰς παρὰ τὰς Ἀλπεῖς περιοχὰς τῆς Κεντρικῆς Εὐρώπης (Ἀυστρία, Νότιος Γερμανία, κλπ.).

Πλὴν τῆς ὡς ἀνω αἰσθητῆς καθυστερήσεως τοῦ θέρους, ἄξιον μνείας θεωροῦμεν ἔτι ὅτι ἡ κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ θέρους συνήθως παρατηρουμένη περίοδος τῶν

¹ Δ. ΑΙΓΙΝΗΤΗΣ, Τὸ κλίμα τῆς Ἑλλάδος I. σελ. 408.

θερμικῶν καταιγίδων μετατίθεται εἰς τινὰς περιπτώσεις πολλάκις μέχρις αὐτῶν τῶν μέσων ἢ καὶ τοῦ τέλους ἀκόμη τοῦ μηνὸς Ἰουλίου¹.

ΑΣΤΡΟΝΟΜΙΑ — Ὁ κομήτης **Whipple - Fedtke (1942 g)**, ὑπὸ **Σ. Πλακίδου** καὶ **Δ. Κωτσάκη** *.— Ἀνεκοινώθη ὑπὸ τοῦ κ. Κ. Μαλτέζου.

Ὁ κομήτης οὗτος ἀνεκαλύφθη ὑπὸ δύο ἀστρονόμων ἀνεξαρτήτως ἀλλήλων, ἤτοι ὑπὸ τοῦ F. Whipple (Harvard) τὴν 8ην Δεκεμβρίου 1942 ὡς νεφέλη 10ου μεγέθους, ἔχουσα πυρῆνα καὶ τοῦ C. Fedtke (Königsberg), τὴν 11ην τοῦ ἰδίου μηνός, ὅτε ἦτο 8ου μεγέθους, ἀναζητηθεὶς δὲ εἰς φωτογραφίαν τῆς περιοχῆς, ληφθεῖσαν ἐν Sonneberg τὴν 10ην Δεκεμβρίου παρουσίαζε καὶ μικρὰν οὐρὰν μήκους 18' περίπου εἰς γωνίαν θέσεως 282° (Beobachtungs-Zirkular, 1942, S. 127, 131).

Λόγω τῆς ἐκ τοῦ πολέμου ἀνωμαλίας τῶν συγκοινωνιῶν, αἱ πρῶται εἰδήσεις περὶ τῆς ἀνακαλύψεως τοῦ κομήτου τούτου ἔφθασαν εἰς Ἀθήνας μόλις τὴν 30ην Ἰανουαρίου 1943, τὴν ἐσπέραν δὲ τῆς ἰδίας ἡμέρας ὁ κομήτης ἀνευρέθη ἐγγὺς τῆς ὑπὸ τῆς ἐφημερίδος του διδομένης θέσεως. Ἐκτοτε παρηκολουθήθη σχεδὸν συνεχῶς μέχρι τῆς 5ης Μαΐου, γενομένων ὑπ' ἀμφοτέρων ἡμῶν 56 ἐν ὄλῳ παρατηρήσεων τῆς τῆς λαμπρότητος καὶ τῆς ὄψεως αὐτοῦ. Ὁ κομήτης διῆλθε διὰ τοῦ περιηλίου του, μετὰξὺ τῆς 5ης καὶ 9ης Φεβρουαρίου ($r=1,356$), ἡ ἐγγυτέρα δὲ ἀπόστασις αὐτοῦ ἀπὸ τῆς Γῆς ἐσημειώθη μετὰξὺ τῆς 24ης καὶ 28ης Ἰανουαρίου 1943 ($\Delta=0,433$). Συμφώνως πρὸς τὴν ἐφημερίδα του, ἡ τιμὴ τοῦ Δ ἦτο, τὴν 1ην Μαρτίου 0,533, τὴν 2αν Ἀπριλίου 0,737 καὶ τὴν 4ην Μαΐου 1,059 (B.Z. 1943, B. 25, S. 9, 15, 45 καὶ 62). Ἐπομένως, καθ' ὅλον τὸ διάστημα, καθ' ὃ παρετηρήθη ὁ κομήτης, ἡ ἀφ' ἡμῶν ἀπόστασίς του ἐκυμαίνετο μετὰξὺ ἡμισείας καὶ μιᾶς ἀστρονομικῆς μονάδος, ἦτο δηλαδή ἐξαιρετικῶς μικρά.

Αἱ ἀρκούντως εὐνοϊκαὶ καιρικαὶ συνθήκαι παρατηρήσεως, ὡς ἐπίσης καὶ ἡ παραπόλιος θέσις αὐτοῦ, ἡ ὁποία καθίστα τὸ ἄστρον ὄρατὸν καθ' ὅλην τὴν νύκτα συνετέλεσαν, ὥστε αἱ ἐκτιμήσεις τῆς λαμπρότητος αὐτοῦ νὰ γίνωνται εἰς σημαντικὸν ἀπὸ τοῦ ὀρίζοντος ὕψος, συνήθως δὲ ἐγγὺς τῆς μεσουρανήσεως καὶ ἐπομένως νὰ κέκτηνται μεγαλειότερον βάρος ἐν συγκρίσει πρὸς ἀναλόγους παρατηρήσεις ἄλλων κομητῶν. Δι' ὃ

¹ Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὰς ἀτμοσφαιρικὰς διαταράξεις, αἵτινες γεννῶνται ἐπὶ τῆς ἀφρικανικῆς ξηρᾶς καὶ ἀναπτύσσονται ἐπὶ τῆς Δ. Μεσογείου, προσβάλλουσι δὲ τὴν Ἰταλικὴν χερσόνησον, τὰς ἰταλικὰς νήσους καὶ μέρος τῆς Λιβύης, ὁ A. Landi ἔχει πρὸ τίνος δημοσιεύσει ἐνδιαφέρουσαν μελέτην εἰς τὸ περιοδικὸν « *Rivista di Meteorologia Aeronautica* » (Anno III N° 1, 1939) ὑπὸ τὸν τίτλον « *Il fronte tropicale sul Mediterraneo* » ἐν τῇ ὁποίᾳ τονίζει οὗτος τὴν σπουδαιότητα, τὴν ὁποίαν ἔχει διὰ ταύτας τὸ « *Μεσογειακὸν μέτωπον* » οὐχὶ ὡς ἀνεξάρτητον, ἀλλὰ ὡς συνάρτησις τοῦ « *ἰσοπικτοῦ μειώπου* ».

* S. PLAKIDIS - D. KOTSAKIS, *La comète Whipple-Fedtke (1942 g)*.